

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum defectus hominis sit causa, quod co[n]tra eum aliquis irascatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ximè irascuntur, quādo in eis despicitur id, de quo pōt esse suspicio, quod uel non in sit eis, uel q̄ sit in eis debilitate, sed cum putēt se multum excellere in illis, in quibus despiciuntur, non curant, sed prādicta suspicio ex defectu prouenit. ergo defectus est magis causa q̄ aliquis irascatur, quā excellentia.

¶ 3 Præ. Ea quæ ad excellentiam pertinent, maximè faciunt hoīes iucundos, & bonæ spei esse, sed Phil. dicit in 2. Rhet. quod in ludo, i risu, in festo, in prosperitate, in consummatione operum, in delectatione non turpi, & in spe optima, homines non irascuntur. ergo excellentia non est causa iræ.

SED CONTRA est, quod Philosophus in eodem libro dicit, q̄ hoīes propter excellentiam indignantur.

*Ca. 3. circa med. tom. 6.

*Ca. 9. to. 6.

RESPON. Dicendum, quod cā iræ in eo qui irascitur, dupliciter accipi pōt. Vno modo s̄m habitudinē ad motuum iræ, & sic excellentia est causa ut aliq̄s de facili irascatur: est enim motuum iræ iniusta paruipensio, ut dictum est. * constat autem, q̄ quātō aliquis est excellentior, iniustius paruipēditur in hoc, in quo excellit: & ideo illi qui sunt in aliqua excellentia, maximè irascuntur, si paruipendantur, pura, si diues paruipēditur in pecunia, & rhetor in loquēdo, & sic de alijs. Alio modo pōt considerari cā iræ in eo qui irascit, ex parte dispositionis quæ in eo relinquitur ex tali motu. Manifestum est aut, quod nihil mouet ad irā, nisi nocuentū quod contristat: ea autē q̄ ad defectum pertinent, maxime sunt contristantia, quia hoīes defectibus subiacentes facilius læduntur. Et ista est causa, quare homines qui sunt infirmi, uel in alijs defectibus, facilius irascuntur, quia facilius contristantur. Et per hoc patet responsio ad primum.

*Art. præ.

AD II. Dicendū, quod ille qui despicitur in eo, in quo manifeste multū excellit, nō reputat se aliquā iacturā pati, & ideo nō contristatur, & ex hac parte minus irascitur: sed ex alia parte, in quātū indignus despicitur, habet maiorē rōnē irascēdi, nisi forte reputet se non inuideri, uel subsannari propter defectum, sed pp ignorantiam, uel propter aliud hmōi.

AD III. Dicendum, quod omnia illa impediūt iram, in quārum impediunt tristitiam, sed ex alia parte nata sunt prouocare iram, secundum quod faciūt hominem inconuenientius despici.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum defectus alicuius sit causa, ut contra eum facilius irascamur.

AD QVARTVM sic proceditur. Vt, q̄ defectus alicuius non sit causa, ut contra ipsum facilius irascamur. Dicit. n. Phil. in 2. Rhet. quod his q̄ confitentur, & pœnitent, & humiliantur, nō irascimur, sed magis ad eos mitelcimus, unde & canes non mordent eos qui residēt, sed hoc pertinet ad paruitatē & defectū. ergo paruitas alicuius est cā, ut min⁹ irascamur.

¶ 2 Præ. Nullus est maior defectus quā mortis, sed ad mortuos definit ira: ergo defectus alicuius non est causa prouocatiua iræ contra ipsum.

¶ 3 Præ. Nullus æstimat aliquem paruū ex hoc, quod est sibi amicus, sed ad amicos si nos offenderint, uel si non iuerint, magis offendimur: unde dicitur in psal. 56. Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique: ergo defectus alicuius non est causa, ut contra ipsum facilius irascamur.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 2. Rhet. quod diues irascitur contra pauperem, si eū despiciat, & principans contra subditum.

RESPON. Dicendum, quod sicut iā supra dictū est,

*Ca. 3. p. 2. r. a. prin. tom. 6.

*Ca. 2. a. medio, to 6.

*Art. 2. & 3.

F Indigna despectio est maxime prouocatiua iræ. Defectus igitur, uel paruitas eius, contra quem irascimur, facit ad augmentum iræ in quantum auget indignā despectionem. Sicut. n. quātō aliquis est maior, tantō indignius despicitur: ita quātō aliquis est minor, tantō indignius despicit. & ideo nobiles irascuntur si despiciantur a rusticis, uel sapientes ab insipientibus, uel domini a seruis. Si uerō paruitas, uel defectus diminuat despectionem indignam, talis paruitas nō auget, sed diminit iram: & hoc modo illi qui pœnitent de iniurijs factis, & confitentur se male fecisse, & humiliantur, & ueniam petūt, mitigant iram, secundum illud Prouerb. 15. Responso mollis frangit iram, in quantum. f. tales nidentur se male fecisse, sed magis magnipendere eos, quibus se humiliant. Et per hoc patet responsio ad primum.

AD SECVNDVM dicendum, quod duplex est causa, quare ad mortuos cessat ira. Vna, quia non possunt dolere & sentire, quod maxime quærunt irati in his, quibus irascuntur. Alio modo, quia iam uidentur ad ultimum malorum peruenisse: unde etiā ad quosunque grauiter læsos cessat ira, in quantum eorum malum excedit mensuram iustæ retributionis.

AD TERTIVM dicendum, quod etiam despectio quæ est ab amicis, uidetur esse magis indigna: & ideo ex simili causa magis irascimur contra eos si despiciant uel nocendo, uel non iuando, sicut & contra minores.

QVAESTIO XLVIII.

De effectibus ira, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de effectibus iræ.

- ET CIRCA hoc quæruntur quatuor.
- ¶ Primò, Vtrum ira causet delectationem.
- ¶ Secūdo, Vtrum maxime causet feruorē in corde.
- ¶ Tertio, Vtrum maxime impediāt rationis usum.
- ¶ Quarto, Vtrum causet taciturnitatem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ira causet delectationem.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, q̄ ira nō causet delectationem. Tristitia enim delectationem excludit, sed ira est semper cum tristitia, quā ut dicitur in 7. Ethic. * Omnis q̄ facit aliquid propter iram, facit tristatus. ergo ira nō causat delectationem.

¶ 2 Præ. Phil. dicit in 3. * Eth. q̄ punitio quietat motū iræ, delectationē pro tristitia faciens: ex quo pōt accipi, q̄ delectatio irato puenit ex punitioe, punitio autē excludit irā. ergo adueniente delectatiōe, ira tollitur. nō est ergo effectus delectationi cōiunctus.

¶ 3 Præ. Nullus effectus impedit causam suam, cū sit sue causæ conformis, sed delectatiōes impediūt irā, ut dī in 2. Rhet. * ergo delectatio nō est effectus iræ.

SED CONTRA est, quod Philosophus in eodem libro inducit prouerbium, Quod ira multo dulcior melle distillante in pectoribus uitorum crescit.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut Philosophus dicit in 7. Ethic. * Delectationes maxime sensibiles & corporales, sunt medicinae quādā contra tristitiam: & ideo quātō p delectationem contra maiorē tristitiā, uel anxietatem remedium præsatur, tantō delectatio magis percipiē; sicut patet, q̄ qñ aliquis sitit, delectabilior sit ei potus. Manifestum est autē ex* prādictis, q̄ motus iræ insurgit ex aliqua illata iniuria contristante,

* q. 2. 6.

Vet. q. 2. 6.

* q. 2. 8.

* Ca. 3. p. 2. r. a. prin. tom. 6.

* Ca. 3. p. 2. r. a. prin. tom. 6.

* Dana. fidei Or. 2. 6. in pr. q. 44. a.

* Ca. 3. p. 2. r. a. prin. tom. 6.